

an in weg vryding

Leslee Durr, Nusas-voorsitter op Stellenbosch, en Franklin Sonn, voorsitter van die Suid-Afrikaanse Onderwysunie, diep in gesprek tydens die onthaal na die konferensie.

despoot was," het Sonn gesê. "Christelike Hoër Onderwys het egter niks oor swartmense gesê om hulle te laat goed voel oor hulself nie. In dié amptelike weergawe van die geskiedenis is daar geen swart leiers nie — net swart verloorders en sukkelaars."

Volgens mnr Sonn is "people's education" 'n daadwerklike poging van swartmense om ook, soos die Afrikaner enkele dekades tevore, beheer oor die inhoud van hul onderwys te verkry. "Vandag is die weerstand teen die regerings-onderwys gesetel in die gemeenskap en word dit goed beplan," het Sonn gesê.

Prof Colin Bundy, mede-hoof van die geskiedenis-departement by die Universiteit van Wes-Kaapland, het ook by die tema van wit Suid-Afrikaners se oningeligtheid aangesluit en gesê wit studente is totaal onkundig oor die lang geskiedenis van weerstand in Suid-Afrika omdat skoolhandboeke nie 'n woord daarvoor rep nie. Hy het 'n breë oorsig gegee van die moderne Suid-Afrikaanse geskiedenis wat hoegenaamd nie deel van die amptelike sillabus uitmaak nie en veral klem gelê op die strukturele geweld wat deel van ons samelewing is. Prof Bundy het gewaarsku dat die skyn van rustigheid, wat deur die effektiewe onderdrukking van enige weerstand teen die regering geskep is, nie vir altyd kan voortduur nie. "Die opstand is nou opgedam, maar die regering het nog nie eers begin om die vloed van griewe wat in die dam in spoel, aan te spreek nie," het hy gesê.

Mnr Jan van Eck, die omstrede DP-LP van Claremont, het 'n tweeledige siening van die rol wat die parlement in die stryd teen apartheid kan speel, voorgelê. Alhoewel hy die nie-wit huise in die parlement as irrelevant afgemaak het, het hy tog 'n mate van relevansie aan die wit huis toegeken — "omdat dit 'n groot rol kan speel om wit kiesers in Suid-Afrika in te lig oor wat werklik in die land aan die gang is. Op dié stadium kan die Volksraad gebruik word deur partye met die doel om blanke demokrate te mobiliseer om hul dan by die breë stryd in te skakel," het hy gesê.

"Want diegene wat die blanke kiesers so slegsê moet onthou: dit is wit Suid-Afrika wat bevry moet word. Die blankes is onderdruk; hulle is vol vrees en vooroordeel. Voordat dit nie verander nie, sal blankes nie bevry wees nie." En dit is deur deelname aan die Volksraad wat dié proses op die stadium nog kan geskied, meen Van Eck.

"As die parlementêre proses kan slaag om die NP so te verswak dat hy nie 'n keuse het om te onderhandel nie, het dit wel 'n positiewe rol gespeel," het hy gesê. Die stryd om ekonomiese vryheid is belig deur mnr Amos Lengesi, 'n aktivis wat reeds 'n termyn van 20 jaar op Robben-eiland deurgebring het. Mnr Lengesi het gesê dat baie blankes verkeerdelik dink dat die rykdom van die land hulle ontnem sal

word as 'n meerderheidsregering oorneem. "Ons wil net hê dat Suid-Afrikaners die meesters van hulle eie rykdom moet wees. Ons wil hê dat die rykdom al die mense in die land moet bevoordeel," het hy gesê.

As daar 'n verdeling van rykdom is, sal elkeen 'n "regverdige deel" moet kry. "Regverdig nie net vir die swartmense nie, maar regverdig teenoor al die mense van Suid-Afrika."

Mnr Lengesi het ook gewaarsku dat Suid-Afrikaners nie soos baie ander Afrika-lande wat onafhanklikheid verkry het, die ekonomiese slawe van hul "Westerse meesters" moet bly nie. "Politieke en ekonomiese onafhanklikheid is nie te skei nie. As mens net politieke onafhanklik raak, gebeur wat in Zaïer gebeur het. Korrupsie en magsvergrype deur 'n paar mense vind dan plaas."

Vir die studente wat die konferensie bygewoon het en begin wonder het hoe hulle die onkunde kan besweer, het prof Johan Degenaar, dosent in politieke filosofie by die Universiteit van Stellenbosch, stof tot nadenke gebied.

Prof Degenaar het in sy toespraak oor die rol van die universiteit in 'n veranderende Suid-Afrika verwys na die onkunde en gebrek aan kritiese vraagstelling wat by wit studente gevind word en dit aan die rol van die universiteit as instelling gekoppel. "Geen universiteit kan neutraal wees nie," het hy gesê. "Om andersins voor te gee, is om 'n rookskerm oor die ware standpunte en loyaliteite van die universiteit te gooi." Daarom is dit belangrik om altyd met 'n kritiese oog na die universiteit en die kursusse wat daar aangebied word, te kyk.

"Opvoeding moet 'n kritiese houding oor die samelewing hê. 'n Sleutelvraag vir studente moet wees: vir watter tipe samelewing word ek opgevoed."

Prof Degenaar het afgesluit deur Sokrates se bekende woorde effens te verdraai: "Dis nie net 'n geval van 'n ongeëksamineerde lewe wat nie die moeite werd is om te leef nie, maar ook dat 'n ongeëksamineerde universiteit nie die moeite werd is om by te studeer nie."

□ Pierre de Vos werk in Idasa se Publikasie-afdeling.

World agrees on SA - Slabbert

It was standing room only as Dr Van Zyl Slabbert addressed a rapt audience on South Africa in the 1990s in Durban recently. The Idasa-organised evening event was prepared for 200 people but it soon became clear that interest was high as people continued to arrive.

Describing the move from a policy of separation to the acceptance by all — except the most conservative elements — of a single South Africa, Dr Slabbert explained that the real question was now what that single South Africa would look like rather than whether it would exist.

He reminded people that the formula for a political settlement of South Africa's crisis had been accepted by the international community and the broadest range of anti-apartheid groups. This formula of "unban (the ANC), release (political prisoners), dismantle (laws affecting free political process) and negotiate"

would control the direction of any meaningful settlement and would restrict the Nationalist government in their conception of negotiation.

Dr Slabbert was speaking during a three-day visit to Durban during which he addressed the Central Durban Rotary Club, the Black Management Forum and held a number of private meetings and briefings.

In a meeting arranged with young managers of Hudson and Knight, part of the Unilever group, Dr Slabbert provided a scenario for business and looked at the threats and opportunities of the present context in which business operates. The young managers forum is an innovation of Hudson and Knight and provides them with a chance to plan a career development and team building programme of their own.

Paul Graham
Natal Regional Director